

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO PAPILDYMO
6.716¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-5260**

2021 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. gegužės 19 d. sprendimo Nr. SV-S-104 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

1. Nepritarti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso papildymo 6.716¹ straipsniu įstatymo projektui Nr. XIIIIP-5260 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1.1. Teikiamu Įstatymo projektu yra siekiama nustatyti, kad elektroninės platformos ar programos paslaugų teikėjas savo teikiamas paslaugas organizuotų sudarydamas rašytines sutartis. Pažymėtina, kad Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma interneto tarpininkavimo platformų veikla ir jų teisinis reguliavimas yra reglamentuojami Europos Sąjungos lygmeniu. 2020 m. liepos 12 d. pradėtas taikyti 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1150 dėl verslo klientams teikiamų internetinių tarpininkavimo paslaugų sąžiningumo ir skaidrumo didinimo (toliau – Reglamentas (ES) 2019/1150), kurio tikslas – prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo ir kartu nustatyti taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti, kad interneto paieškos sistemomis besinaudojantiems internetinių tarpininkavimo paslaugų verslo klientams ir bendrovių interneto svetainių naudotojams būtų užtikrinamas atitinkamas skaidrumas, sąžiningumas ir veiksmingos teisių gynimo galimybės. Reglamentas (ES) 2019/1150 skirtas kovoti su nesąžiningomis verslo praktikomis, kurias taiko internetinių tarpininkavimo paslaugų teikėjai savo verslo klientams, visų pirma labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms. Reglamentas (ES) 2019/1150 nustato, kad internetinėse tarpininkavimo platformose paslaugos verslo klientams būtų teikiamos remiantis sutartiniais santykiais tarp paslaugų teikėjo ir tų verslo klientų, kurie vartotojams siūlo prekes ar paslaugas. Reglamente (ES) 2019/1150 nėra įtvirtinta pareiga su paslaugų teikėjais ar verslo klientais sudaryti konkrečiai rašytinę sutartį, tačiau Reglamento (ES) 2019/1150 3 straipsnyje nustatyta, kad internetinių tarpininkavimo paslaugų teikėjai turi užtikrinti, kad paslaugų teikimo sąlygos būtų surašytos paprastai ir suprantamai, būtų prieinamos visiems verslo klientams (taip pat ir prieš sudarant sutartį), o apie sąlygų pakeitimus internetinių tarpininkavimo paslaugų teikėjai turi pranešti verslo klientams naudodami patvariąją laikmeną bent prieš 15 dienų iki sąlygų pasikeitimo įsigaliojimo. Nors Reglamente (ES) 2019/1150 nėra tiksliai nustatyta su internetiniu tarpininkavimo paslaugų teikėju sudaromos sutarties forma, tačiau, vadovaujantis 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (toliau – Direktyva 2000/31/EB) 1 straipsnio

1 dalimi ir 9 straipsnio 1 dalimi, valstybės narės turi užtikrinti, kad sutartys dėl informacinės visuomenės paslaugų galėtų būti sudaromos elektroninėmis priemonėmis.

Šiuo tikslu Lietuvos Respublikos informacinės visuomenės paslaugų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad informacinės visuomenės paslaugų teikimo ir kitos paslaugų teikėjų veiklos reguliavimas yra grindžiamas elektroninės formos nediskriminavimo principu, technologinio neutralumo, funkcinio lygiavertiškumo, sutarčių laisvės, savireguliacijos skatinimo, asmens duomenų teisinės apsaugos, vartotojų apsaugos, proporcingumo, intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, objektyvumo, saviraiškos laisvės, teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių principais. Pagal Informacinės visuomenės paslaugų įstatymo 3 straipsnio 2 dalį, elektroninės formos nediskriminavimo principas reiškia, kad informacijos teisinė galia negali būti paneigta ar apribota vien tik tuo pagrindu, kad ši informacija yra sukurta, išsiųsta, gauta ar išsaugota elektroninėmis priemonėmis. Vadovaujantis to paties įstatymo 9–11 straipsnių nuostatomis, elektroninėmis priemonėmis sudaromoms sutartims nėra taikomi analogiški Civilinio kodekso 1.73 straipsnio 2 dalies reikalavimai dėl užtikrintos teksto apsaugos ir parašų identifikavimo, todėl elektroninėmis priemonėmis sudaromos sutartys ne visada atitiks rašytinei sutarties formai keliamus reikalavimus, nustatytus Civilinio kodekso 1.73 straipsnio 2 dalyje. Vis dėlto tai nereiškia, kad tokiomis priemonėmis sudarytos sutartys neįpareigoja jos šalių laikytis sutartyse numatytų sąlygų ar turi kitokią juridinę galią nei rašytinės sutartys. Taigi, atsižvelgus į pirmiau nurodytą galiojantį reguliavimą, pažymėtina, kad Europos Sąjungos teisės aktuose ir juos įgyvendinančiuose nacionaliniuose teisės aktuose nustatyta aiški valstybių narių pareiga užtikrinti, kad sutartys dėl informacinės visuomenės paslaugų teikimo galėtų būti sudaromos elektronine forma.

1.2. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad siūlomo teisinio reguliavimo poreikis kyla dėl nereglamentuojamų verslo santykių tarp paslaugų teikėjų ir įvairių interneto (elektroninių) platformų (programų) valdytojų, todėl, esant tokioms aplinkybėms, elektroninių platformų valdytojai gali savaip interpretuoti ir vienašališkai keisti paslaugų teikimo įkainius bei kitas sąlygas. Pažymėtina, kad Įstatymo projekto aiškinamajame rašte minimi teisiniai santykiai yra reglamentuojami Reglamentu (ES) 2019/1150, kuris, vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 288 straipsniu, yra taikomas visuotinai, tiesiogiai ir privalomas visas. Reglamentas (ES) 2019/1150 išsamiai reglamentuoja komercines internetinių tarpininkavimo paslaugų naudojimo, apribojimo, nutraukimo, sustabdymo sąlygas¹, vidinių skundų nagrinėjimo sistemą, mediaciją, asmens duomenų apsaugą ir kitus teisinius aspektus. Taip pat atkreiptinas dėmesys į Reglamento (ES) 2019/1150 1 straipsnio 4 dalį, kurioje akcentuojamas nacionalinės civilinės teisės ir Reglamento (ES) 2019/1150 santykis – pažymima, kad Reglamentas (ES) 2019/1150 nedaro poveikio nacionalinei civilinei teisei, visų pirma sutarčių teisei, pavyzdžiui, taisyklėms dėl sutarties galiojimo, sudarymo, poveikio ar nutraukimo, jeigu tik nacionalinės civilinės teisės taisyklės atitinka Europos Sąjungos teisės aktus ir taikomos tiek, kiek atitinkamų aspektų neapima Reglamentas (ES) 2019/1150. Be to,

¹ Vadovaujantis Reglamento (ES) 2019/1150 2 straipsnio 10 papunkčiu, sąlygomis laikomos visos sąlygos arba specifikacijos, neatsižvelgiant į jų pavadinimą ar formą, kuriomis reglamentuojami internetinių tarpininkavimo paslaugų teikėjo ir jo verslo klientų sutartiniai santykiai ir kurias vienašališkai nustato internetinių tarpininkavimo paslaugų teikėjas.

Reglamentas (ES) 2019/1150 reguliuoja visas sutarties sąlygas, neatsižvelgiant į jų pavadinimą ar formą, todėl Įstatymo projektu siūlomi sutarties turinio pakeitimai yra netikslingi.

1.3. Įstatymo projektu keičiamo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.716¹ straipsnio 2 dalyje siūloma įtvirtinti internetinio tarpininkavimo paslaugų sutarties turinio reikalavimus, tokius kaip paslaugų kaina, apmokėjimo, keitimo tvarka ir terminai, paslaugų teikimo tvarka ir terminai. Pažymėtina, kad atlygintinų paslaugų teikimą reguliuoja Civilinio kodekso XXXV skyriaus nuostatos. Minėtame skyriuje įtvirtintos nuostatos dėl paslaugų sutarties vykdymo (Civilinio kodekso 6.717 straipsnis), paslaugų teikėjo pareigos suteikti išsamią informaciją klientui (Civilinio kodekso 6.719 straipsnis), paslaugų kainos ir apmokėjimo (Civilinio kodekso 6.720 straipsnis). Reglamentu (ES) 2019/1150 nustatomi ir tam tikri sutarties sąlygų pakeitimo reikalavimai (Reglamento (ES) 2019/1150 3 straipsnio 2 dalis). Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu siūlomi sutarties turinio reikalavimai neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinto tikslingumo principo.

2. Užtikrinti aktyvų Lietuvos įsitraukimą į Europos Sąjungos inicijuojamo teisės akto dėl interneto platformų valdytojų bei naudotojų santykių rengimo procesą ir, Europos Sąjungai priėmus šią iniciatyvą, imtis būtinų veiksmų, reikalingų jai įgyvendinti. Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Komisija 2020 m. spalio 19 d. paskelbtame komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir Socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui „2021 m. Komisijos darbo programa. Gyvybinga Sąjunga pažeidžiamame pasaulyje“ (Nr. COM(2020) 690 final) yra numačiusi pateikti teisinę iniciatyvą dėl platformų darbuotojų darbo sąlygų gerinimo 2021 m. 4 ketvirtį. Viešosios konsultacijos dėl būsimo teisės akto jau yra prasidėjusios ir Europos Komisija yra nustačiusi sritis, kuriose turėtų būti įgyvendinamos priemonės, skirtos kovai su iššūkiais: užimtumo statusas, darbo sąlygos, galimybė gauti socialinę apsaugą, galimybė naudotis kolektyviniu atstovavimu ir derybomis, tarpvalstybinis darbo platformoje aspektas (įskaitant socialinio draudimo įmokas ir mokesčių surinkimą), algoritminis valdymas, mokymai ir profesinės galimybės žmonėms, dirbantiems per platformas. Taigi, interneto platformų darbuotojų keliamos problemos bus sprendžiamos reglamentuojant per interneto platformas (programas) veikiančių asmenų veiklą visos Europos Sąjungos lygmeniu.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras

Ekonomikos ir inovacijų ministrė
2021.07.28
Aušrinė Armonaitė

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos
Teisės departamento Teisėkūros skyriaus
vedėja

Dovilė Navickienė

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos
Strateginio planavimo ir veiklos organizavimo
departamento Asmenų aptarnavimo
ir dokumentų tvarkymo skyriaus redaktorė

Rita Girnelienė